

© Nina Bertolt Jensen/Unsplash

SKATT PÅ PLASTEMBALLASJE I NORGE KAN INNFØRES LØNNSOMT

En skatt på plastemballasje i Norge vil være lønnsom og et effektivt verktøy på veien mot å redusere plastemballasjeb Bruken i Norge, viser en rapport av RWA Group. I kombinasjon med andre tiltak kan også klimaet spares for opptil 400.000 tonn CO₂-utslipp frem mot 2030 og det som tilsvarer opp mot fire milliarder kroner i unngått marin forsøpling.

BAKGRUNN

Plastemballasje utgjør en stor andel av plasten som er i omløp. I 2021 gikk 250.000 tonn plastemballasje til avfall – svimlende 40 prosent av alt plastavfallet i Norge det året. Dette tilsvarer 46 kg per person - nest høyest i Europa og kun forbigått av Irland. Emballasje er også den desidert største kilden til plast som havner i naturen. Gjenvinningsgraden på plastemballasje i Norge er så lav som 28 prosent, mens andre europeiske land gjenvinner rundt 55 prosent. Det meste av plastemballasjen vi kaster i Norge blir brent.

Som EU har Norge satt seg mål om å øke gjenvinningsgraden på plastemballasje til 55 prosent innen 2030. Ap-Sp-regjeringen skrev i Hurdalsplattformen at den ville «vurdere avgift på fossil plast, krav til sporing av plast og gjenvinning av halvparten av plastemballasjen i Norge». I en vurdering fra 2023 mente Skattedirektoratet at en slik avgift har usikker miljøeffekt og kan være komplisert, selv om flere land har innført ulike skatte-/avgiftsmodeller på plastemballasje allerede (eks. Storbritannia, Spania, Italia, Nederland og Litauen). Skattedirektoratet åpnet for revurdering hvis nye tall forelå.

Med dette som utgangspunkt har Resources & Waste Advisory Group, på oppdrag fra WWF, foretatt en kost-nytteanalyse av innføring av en plastskatt i Norge.

FUNN

Baseline for tallene i rapporten er estimerte 2025-tall for Norge, dvs. 282.000 tonn avfall fra plastemballasje og engangspplast, hvorav 82.000 tonn gjenvinnes. Gevinstene som presenteres for scenariene med middels og høyt ambisjonsnivå er beregnet med utgangspunkt i «Business as usual»-scenariet.

1. Lavt ambisjonsnivå – «Business as usual»

Ved en videreføring av dagens norske skatte-/avgiftsmodell for plastemballasje og engangspplast og en fortsatt vekst i plastforbruk i Norge i tråd med OECDs vekstestimer på 2 prosent per år, vil det totalt akkumuleres 319.000 tonn plastavfall i 2030, der gjenvinningsgraden blir 29 prosent og tilsvarer 92.000 tonn.

© Nina Bertolt Jensen/Unsplash

2. **Middels ambisjonsnivå – Økomodulert plastskatt etter nederlandsk og litauisk modell**

Scenariet legger til grunn en innføring av en økomodulert skatt hvor mer miljøvennlige produkter får skatterabatt, og skattesatsen gradvis økes frem mot 2030. Mer miljøvennlig plastemballasje og engangsplast må defineres også i en norsk kontekst. Effekten av skatten er antatt å øke med innføringen av velkjente komplementerende tiltak som derfor er medregnet. Disse inkluderer insentiver til økt sortering i husholdningene og finansielle insentiver for selskaper til å innovere mer miljøvennlige alternativer. I dette scenariet vil plastavfallet nå 286.000 tonn i 2030, hvorav 157.000 tonn gjenvinnes. Målet om en gjenvinningsgrad på 55 prosent nås, klimaet spares for 300.000 tonn CO2 og man sparer havet for forurensing tilsvarende 1,3 milliarder kroner.

3. **Høyt ambisjonsnivå – Kompleks tiltakspakke**

Scenariet legger til grunn en tiltakspakke basert på anbefalinger og foreslått innhold ved en ambisiøs og juridisk bindende global plastavtale. Det innebærer insentivene som skissert i scenario 2 og en høyere startsats på den økomodulerte beskatningen; en øvre grense på produksjon og import av plastemballasje og engangsplast; forbud eller beskatning av utvalgte og unngåelige plasttyper (à la dagens rammeverk for plastposer og engangsbestikk), samt kampanjer for økt oppmerksomhet i befolkningen. Effekten av den komplekse tiltakspakken estimeres til at plastavfallet i Norge vil synke til 222.000 tonn i 2030, hvorav 122.000 tonn gjenvinnes. Målet om en gjenvinningsgrad på 55 prosent nås, klimaet spares for 400.000 tonn CO2 og man sparer havet for forurensing tilsvarende 3,7 milliarder kroner.

I tabellen nedenfor er rapportens estimater for gevinster og kostnader oppsummert:

Scenarioanalyse, framskrivninger 2030					Nyttekostnadsanalyse, nåverdier					
Kategori	Totalt plastavfall (tonn)	Material-gjenvinnes (tonn)	Material-gjenvinningsgrad (tonn)	Reduserte klimagassutslipp* (tonn CO2)	Reduserte klimagass-utslipp* (MNOK)	Unngått marin forsøpling** (MNOK)	Skatte-inntekter (MNOK)	Administrative kostnader*** (MNOK)	Kost-nytte, sum (MNOK)	Kost-nytte, forhold
Scenario	1. Lavt ambisjonsnivå - Business as usual									
	319 000	92 000	29 %	-	-	-	-	-	-	-
	2. Middels ambisjonsnivå - Økomodulert skatt og insentiver									
	286 000	157 000	55 %	300 000	2 564	1 302	13 632	- 5 144	12 354	3,4
3. Høyt ambisjonsnivå - Kompleks tiltakspakke										
	222 000	122 000	55 %	400 000	3 471	3 723	15 569	- 5 341	17 422	4,3

* Innsparing fra redusert avfallsforbrenning, bruk av jomfruelige materialer, og plastproduksjon (utslipp fra oljeutvinning til bruk i produksjon av plastemballasje er ikke inkludert).

** Kostnader fra plastforsøpling er i form av havenes reduserte evne til å opprettholde matforysning, regulere klima, være habitat for arter og ivareta sine kulturelle verdier.

*** Omfatter kun skatt på plastemballasje, administrative kostnader for andre tiltak kan påfalle.

© Nina Bertolt Jensen/Unsplash

KONKLUSJON

- Rapportens kost-nytte analyser viser at en økomodulert skatt på plastemballasje er samfunnsøkonomisk lønnsom, både når den kombineres med insentiver til husholdninger og næringsliv (middels ambisjonsnivå), og hvis ytterligere tiltak legges til (høyt ambisjonsnivå).
- Tidligere utredninger uttrykte bekymring for høye administrative kostnader, noe rapporten langt på vei tilbakeviser. En plastskatt kombinert med andre tiltak kan innføres med solid lønnsomhet.
- For å nå Norges forpliktelser for å redusere og resirkulere plastemballasje innen 2030 må tiltakene innføres nå.

WWF MENER

- For at Norge skal nå sine mål må nødvendige tiltak innføres i dag, ikke vente på fremtidige EU-reguleringer eller en global plastavtale.
- Frivillige tiltak er ikke nok, en avgift på plastemballasje som finansierer andre tiltak og insentiver for forbrukere og produsenter er nødvendig for å redusere mengden plast i omløp, øke materialgjenvinningen og gi alternative produkter et tiltrengt løft.
- For å komme plastforsøplingen til livs må det innføres forbud mot de mest skadelige plastproduktene og produsentansvar må innføres for alle plastprodukter.

METODIKK OG DATA

[Rapporten](#) er utarbeidet av [RWA Group](#) på oppdrag av WWF Verdens naturfond. Datagrunnlaget baserer seg på tall fra SSB for norsk plastavfall- og produkter.

Det er gjort sammenlikninger med tall fra andre EU-land, og case-studier på plastavgifter innført i Nederland og Litauen.

For å beregne den samfunnsøkonomiske lønnsomheten i de ulike scenariene har følgende nyttevirksomheter og kostnader blitt inkludert: Unngåtte kostnader fra marin forurensning; innsparing i CO2-utslipp fra redusert avfallsforbrenning, bruk av jomfruelige materialer, og plastproduksjon; inntekter som genereres gjennom skatten; og administrative kostnader knyttet til implementering av skatten.

Kontakt:

Siri Karine Hanslien-Olsson
Seniorrådgiver, plast
siri.karine.hanslien-
olsson@wwf.no

Jens Henning Breivik
Rådgiver, plast
jens.henning.breivik@wwf.no

Januar 2025

Vi jobber for å stanse naturødeleggelse og skape en framtid der mennesker lever i harmoni med naturen.
sammen for naturen wwf.no